

תשובה לשאלות הלכתיות המעבדה לפוריות הגבר בבי"ח לניאדו

לכבוד העורך,

במרכז רפואי צאנו בי"ח לניאדו, נתניה, נפתחה מעבדה לפוריות הגבר המתנהלת על-פי עקרונות ההלכה ומספקת גם יעוץ והכוונה בנושאים הקשורים לפוריות. המעבדה פועלת על פי ההנחיות ההלכתיות של ועד ההלכה של ביה"ח בפקוחו של הרב ח.י. שוורץ שליט"א, ובניהולה של ד"ר יוכבד פיבשיין, הח"מ.

תפקידה של המעבדה, מצד אחד, הוא בזיהוי ואבחנה של בעיות פוריות הנובעות מתיפקוד לקוי של מערכת יצירת הזרע באשכים. אבחנה נכונה של בעיות אלו עשויה לפתוח אפשרויות טיפול שונות. הטיפול יכול להינתן לאדם עצמו (טיפול רפואי) או לתאי הזרע שלו (טיפול מעבדתי). בשני המקרים יש למעבדה תפקיד חשוב נוסף. כאשר הטיפול הוא באדם (טיפול הורמונלי, אנטיביוטי או ניתוחי) חשוב שהמעקב אחר טיפול זה ייעשה ע"י המעבדה כדי לעמוד על יעילותו. כאשר הטיפול הוא בתאי הזרע של הבעל, משתמשת המעבדה בשיטות חדישות של השבחת תאי זרע לצורך הכנת זרע הבעל להזרעה מלאכותית, תוך-רחמית, של אשתו.

בנוסף למשימות אלו רואה אני תפקיד חשוב ביותר בהכוונה, יעוץ ותמיכה בבני זוג הסובלים מבעיות פוריות. המעבדה מלווה את בני הזוג לאורך הדרך (שהיא לעיתים ארוכה וקשה) מרגע פנייתם אליה, תוך הבדיקות השונות הנחוצות להשגת אבחנה נכונה ולאורך כל תהליכי הטיפול. ליווי זה כולל הפניה אל הרופאים המטפלים (גם מחוץ לביה"ח) וקשר ישיר עמם, קשר עם הרבנים (גם מחוץ לביה"ח), הדרכה והסברה לזוג באשר לשלבים השונים העומדים בפניהם ומתן תשובות לשאלות המתעוררות אצל בני הזוג במהלך הבדיקות האבחנתיות או הטיפולים.

בנוסף לכך יש למעבדה קשרים ישירים ואישיים עם מעבדות שונות, כגון מעבדת הפוריות בכר-אילן, ועם רופאים מומחים בשטח הפוריות, בארץ ובחו"ל, לצורך התיעוצות והפניה של זוגות אליהם.

לרשות המעבדה צוות עזר של אחיות מוסמכות אשר הוכשרו לסייע בתפקוד המעבדה לאור ההנחיות ההלכתיות כגון: איסוף וגינלי כמותי של הזרמה מיד לאחר קיום יחסים והשגחה ופיקוח בעת ביצוע השבחת זרע.

שיטת האיסוף הוגינלי של הזירמה היא השיטה המועדפת במעבדה על פי ההנחיות של ועד ההלכה של ביה"ח. האיסוף נעשה ע"י אחות מיילדת מוסמכת שהוכשרה למטרה זו ובעזרת אביזרים מתאימים למשימה עדינה זו.

אחת השאלות שנשאלו בכנס הבינלאומי לרפואה, אתיקה והלכה (שהתקיים במרכז הרפואי "שערי צדק" בחודש תמוז תשנ"ג), התייחסה לשיטה המועדפת באשר לבדיקות זרע. האם להעדיף בדיקות זולות המצריכות נתינות חוזרות או שמא עדיפה בדיקת זרע אחת מקיפה ויקרה (כולל מיקרוסקופיה אלקטרונית כפי שמתבצעת באוניברסיטת בר אילן)?

במעבדה לפוריות הגבר עפ"י ההלכה במרכז רפואי צאנו יושמה תשובה מאד אפקטיבית לשאלה זו. כיון שקיימת מצידנו התחייבות לבצע מירב הבדיקות האפשריות במנת זרע אחת, הרי שלאחר תום בדיקת הזירמה (כולל תרבית הזרע ואנטיביקטריוגרם), עובר כל החומר הנותר פיקסציה למיקרוסקופיה אלקטרונית ונשאר לאיחסון במעבדה. האיחסון יכול להימשך מספר חודשים. אם הממצאים של הבדיקה הרוטינית אינם מספקים ידע מספיק לאבחנה מדויקת באשר לטיב בעית הפוריות, הרי שלאחר קבלת רשות מתאימה מבני הזוג, משגרים את הדוגמא, שעברה פיקסציה, לאוניברסיטת בר-אילן לשם ביצוע אנליזה במיקרוסקופ אלקטרוני.

נוהל זה מאפשר לערוך בדיקת זרע תחילה ולהשלימה לבדיקה מקיפה לאחר זמן מה וכל זאת, בדרך כלל, באמצעות מנת זרע אחת בלבד. במקרים מסוימים של אוליגוזואוספרמיה יש לחזור ולאסוף מנת זרע נוספת על מנת לקבל תאי זרע בכמות המספקת לביצוע הבדיקה במיקרוסקופ אלקטרוני, אך יש לזכור כי אפשרות זאת קיימת גם במקרה של ביצוע בדיקה מקיפה מלכתחילה.

בברכה ובכבוד רב
ד"ר יוכבד פישביין

מקור: אסיא נג-נד, עמ' 209-210 (1994)